

DVANACTA SEMINÁRNÍ HODINA
Stuttgart, 3. září 1919

**Cvičení výslovnosti. Sexuální osvěta a vývoj
rostlin. Zeměpis, kreslení map, výklad o
průmyslu. Geometrie: úhel; obsah plochy.**

Rudolf Steiner

Artikulační cvičení: Rčete chcete přece ject v čepci necpi se v čepci nést skepsi
Rudolf Steiner: Ty věci běží teprve pak správně, když je umíme odvrčet z paměti. Každou slabiku pronášet vědomě!

Noř řemen nenoř řepík
krtek krotce
kňourá kručí
knírač kňučí

Ze sbírky „Našli jsme stezku“ od Christiana Morgensterna:

Cíl kdo nepoznal,
jak má cestu chápat?
Bude stále dál
do kolečka šlapat,
dojde zase tam,
odkud přikvačil,
spokojen, že sám
to, co druzí, byl.

Zvědět o cíli
pro nikoho není
těžké, hoří-li
touhou po prozření,
nechce-li sám žít
v tůňce ješitnosti
a není-li zpít v
vínem přítomnosti.

Rudolf Steiner: Jemnější odstíny, s jakými je třeba ty sloky číst, ty nám vysvitnou až zítra, až si přečteme třetí sloku.

Několik účastníků podává souhrnný nástin doposud prohovořené rostlino- pisné látky, tak jak to bylo dáno za úkol.

Rudolf Steiner: Co nejvíc příkladů! - Myšlenka metamorfózy a myšlenka klíčení nejsou ještě srozumitelné dětem pod čtrnáct let, zejména ne dětem od devíti do jedenácti let.

Je tady třeba poznamenat ještě něco velmi důležitého: Zcela určitě jste sledovali, že se v novější době diskutovalo na všech stranách o otázce takzvané sexuální osvěty pro děti. Asi jste přitom pozorovali, že se uvádělo všechno možné pro i proti. V podstatě tady vyvstávají před námi tři otázky.

Je třeba si ujasnit, kdo má tuto sexuální osvětu podávat. Kdo se s vážností a se vší odpovědností vychovatele vmyslí do školní situace, zpozoruje brzo, že je mimořádně těžké převzít tuto úlohu. Mám dojem, že asi nikdo z vás by nechtěl podávat sexuální osvětu dvanácti- až čtrnáctiletým rošťákům a rošfandám?

Za druhé jde o to, jak podávat tuto osvětu. Také to není nic tak docela snadného - jak si při tom počínat.

Za třetí jde o to, kde podávat sexuální osvětu. Do čeho ji máme zařadit? Do přírodovědného vyučování, atd.?

Kdyby vyučování probíhalo podle správných pedagogicko-didaktických zásad, vyplynulo by to vše úplně samo sebou. Budete-li postupovat tak, že objasníte dětem proces růstu ve spojitosti se světlem, vzduchem, vodou, zemí a tak dále, získá tím dítě takový pojem, že budete moci pomalu přejít k procesu oplodnění u rostlin, a pak i u zvířat a u člověka. Ale museli byste se dívat na tu věc ve velkém, dát rostlinám vznikat působností vzduchu, vody, země, zkrátka připravit ty představy, které se dítěti mohou vůbec stát východiskem pro představy o složitém ději růstu a oplodnění. To, že se toho už tolik naplácalo o sexuální osvětě, je důkazem, že metody dnešního vyučování nejsou v pořádku, jinak by se potřebné prvky k tomu vytvářely už velice brzy z takových cudných, čistých představ jako z objasňování procesu růstu ve spojitosti se světlem, vzduchem, vodou a tak dále.

M. podává zeměpisný výklad o území kolem středního a dolního Rýna.

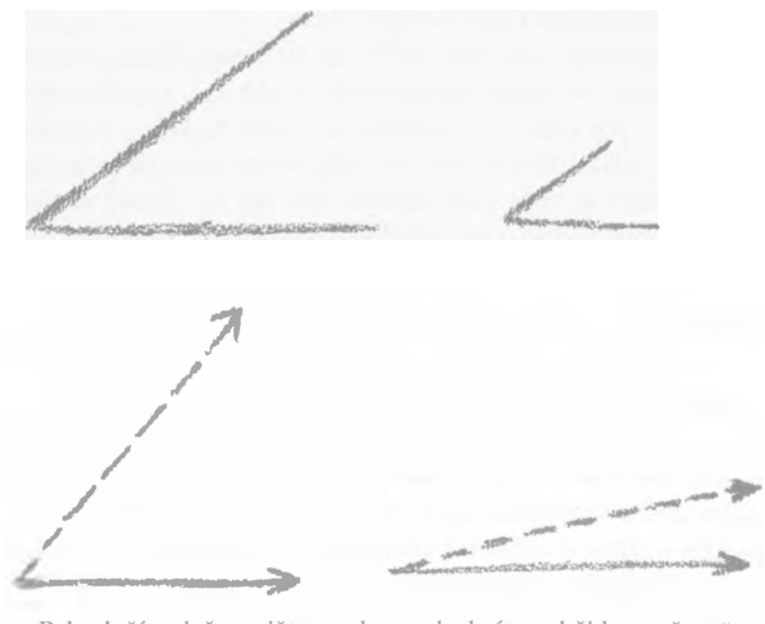
Rudolf Steiner. Při kreslení map bychom měli hory zakreslovat hnědě, řeky modře. Řeku bychom měli vždycky kreslit ve směru jejího toku od pramene, nikdy ne od ústí. Jednu mapu pro půdní poměry a přírodní bohatství, uhlí, železo, zlato, stříbro, potom druhou pro města, průmysl a tak dále.

Chtěl bych upozornit, že je důležité provést určitý výběr a rozčlenit látku tak, že se zase častěji vrátíme do té nebo oné oblasti. Také je tady hodně důležitý způsob přednesu. Pokuste se vložit se doopravdy do příslušné látky tak, aby dítě mělo vždycky pocit, že se při líčení absolutně vžíváme do věci, když líčíme průmysl, vždycky tak, jako bychom tam sami pracovali, a u hornictví zase tak, a tak dále. Co možná živě! Čím živěji budeme líčit, tím více budou děti spolupracovat.

T. vyvozuje postup při výpočtu obsahu plochy, vychází ze čtverce a postupuje pak k obdélníku, kosodélníku, lichoběžníku, trojúhelníku.

Rudolf Steiner. Je těžké docílit, aby dítě opravdu pochopilo, co to je úhel. Mohli byste navrhnout metodu, jak to dítěti ukázat? Snad se rozpomenete, jak to bylo těžké pro vás samotné, abyste to dovedli rozeznat, nemluvě ani o tom, že třeba i tady některým vašnostům ještě není doopravdy známo, co to je úhel.

Tímhle způsobem vpravíte do dítěte, co to je velký a malý úhel. Nakreslíte nejdříve úhly, jejichž ramena uděláte jednou velká, jednou malá. Který z těch úhlů je větší? - Oba jsou stejně velké!

Pak uložte dvěma dětem, aby se dvakrát rozběhly současně ze stejného bodu, a vysvětlíte jim, že poprvé běžely tak, že byl mezi nimi velký úhel, podruhé tak, že byl mezi nimi malý úhel. Když se držely malého úhlu, byly jejich dráhy blízko sebe, když se držely velkého úhlu, byly dál od sebe. - Dá se to ukázat i pomocí lokte. Je dobře, když se už napřed vytvoří představa velkého a malého úhlu, než ještě začnete měřit úhly s pomocí kruhu.

T. mluví dále o přeměně kosodélníku v obdélník, aby objasnil, že se obsah plochy rovná součinu základny a výšky.

Rudolf Steiner: Ano, je možné tak postupovat. Ale kdybyste měli celou tu úvahu postavit do zítřka ještě jednou na poněkud jiný základ, tedy by snad stálo přece jen za to zauvažovat o tom, zdali by se nedal dítěti ujasnit nějak racionálně pojem plochy jako takové a pojem velikosti plochy. Dítě zná čtverec jako obrazec, a vy byste mu teď měli objasnit, že to je plocha, a že taková plocha by mohla být větší a menší.

Dále: Přemýšlejte do zítřka, jak byste dětem dávali úlohy, při nichž by mohli počítat, aniž budou zapisovat číslce, tedy to, čemu se jinak vždycky říkalo počítání z hlavy. Představte si, že byste dítěti dali takovouto úlohu: Odněkud vyjde posel, ten půjde rychlostí tolik a tolik mil, a daleko za ním se vypraví jiný posel, ten nepůjde, ale pojede na kole a bude se pohybovat rychlostí tolik a tolik mil. Kdy dožene posel na kole toho pěšího posla? Je třeba s tím zacházet tak, aby se v dětech vyvíjela jistá duchapřítomnost, s níž dokážou chápat situace a přehlížet situace.